

Asia: Asia VN/1868/2020

Lausuntopyyntö yhtiön tehtävien ja henkilöstön siirtoa koskevista säännöksistä Business Finland -lakiesitysluonnoksessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Lausuntoa on pyydetty erityisesti ehdotetuista 18 ja 19 §:stä sekä kappaleesta 4.2.2.

Oikeusministeriö viittaa muiden kysymysten osalta aikaisempiin lausuntoihinsa. Tässä lausunnossa tarkastellaan ainoastaan uutta 18 §:ää. Puolestaan 19 § on luonteeltaan pikemmin työ- ja virkamiesoikeudellinen, eivätkä nämä kysymykset kuulu oikeusministeriölle. Lisäksi esitetään aikaisemman lausunnon pohjalta eräitä henkilötietojen suojaan liittyviä huomioita.

Yhtiön tehtävien siirtoa koskevat siirtymäsäännökset (18 §)

Esityksen tavoitteena on ”erityisesti Business Finland Oy:n hoitamien julkisten hallintotehtävien määrittely lain tasolla sen varmistamiseksi, että yhtiön hoitamat julkiset hallintotehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen. Business Finland Oy on hoitanut kyseisiä tehtäviä jo aikaisemman sääntelyn perusteella.”

Tästä ehdotettavasta tarkentavasta sääntelystä johtuen uudessa 18 §:ssä säädettäisiin, että ”Yhtiöstä siirretään tehtävät rahoituskeskukseen lain 11 §:n 3 momentista ja 11 a §:stä johtuvan yhtiön tehtävien uudelleenjärjestelyn johdosta.”

Huomio kiinnittyy muotoiluun ”yhtiöstä siirretään viranomaiselle”. Muu kuin viranomainen voi hoitaa julkisia hallintotehtäviä ainoastaan, mikäli nämä tehtävät on siirretty sille lailla tai lain nojalla. Jos tällaista valtuutusta ei ole, muu kuin viranomainen ei voi kyseisiä tehtäviä hoitaa saati siirtää näitä millekään taholle, vaan tehtävät kuuluvat viranomaiselle.

Voimassaolevaa lainsäädäntöä on luonnoksen perusteella ilmeisesti tulkittu siten, että kyseiset tehtävät, jotka jatkossa eivät olisi enää yhtiön tehtäviä, on voimassa olevan lain tai sen nojalla siirretty yhtiölle PL 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Mikäli mahdollista, olisi perusteluissa asianmukaista selostaa, onko kyseiset tehtävät siirretty yhtiölle 13 §:n nojalla sopimuksella vai katsottu siirretyn yhtiölle suoraan 11 §:ssä. Keskeistä kuitenkin on, että tämä nykyinen valtuutussäännös lakiehdotuksen voimaantullessa poistuisi.

Oikeudellisesti arvioituna yhtiön julkisia hallintotehtäviä koskevan lainsäädännön tarkentamisessa ei ole kyse yhtiön hallintotehtävien siirtämisestä viranomaiselle vaan siitä, että yhtiöllä ei olisi enää laissa säädettyä toimivaltaa hoitaa eräitä julkisia hallintotehtäviä. Kun säännöstä, joka mahdollistaa julkisten hallintotehtävien hoitamisen ei enää ole, kuuluvat tehtävät viranomaiselle (PL 124 §). Perustuslain 119 §:stä ja 2 §:n 3 momentista johtuvista syistä on kuitenkin keskeistä, että rahoituskeskuksen toimivallasta hoitaa niitä tehtäviä, joita yhtiö ei enää hoitaisi, säädetään asianmukaisesti lailla. Tästä tulisi jatkovalmistelussa varmistua.

Edelleen luonnoksen 18 §:n 1 momentissa säädettäisiin ”Yhtiön tehtävät siirtyvät osaksi rahoituskeskuksen 3 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä tai 3 §:n 4 momentin nojalla rahoituskeskukselle säädettyjä tehtäviä.” Tällainen säännös ei ole luonteeltaan varsinainen toimivaltasäännös, eikä toisaalta myöskään vaikuta olevan tarpeellinen, kun rahoituskeskuksen toimivallasta säädetään edellä todetulla tavalla asianmukaisesti.

Pykälään omaksuttua terminologiaa (”yhtiöstä siirretään tehtävät rahoituskeskukseen”) sekä asianmukaista viranomaisen toimivaltasäätelyä tulisi siten tarkastella edellä esitetyn valossa, esim. säätämällä rahoituskeskukselle kuuluvista tehtävistä, mikäli toimivalta ei ole selvä, eikä tehtävien siirrosta yhtiöltä viranomaiselle.

Tässä lausunnossa ei oteta kantaa siihen, miten mahdollisten muiden sopimusteknisten järjestelyiden osalta 13 §:ssä tarkoitettuja sopimuksia tulisi tarkistaa, jos tehtävät katsotaan siirretyn yhtiölle palvelusopimuksella.

Henkilötietojen suoja

Käsittelyn oikeusperuste, kansallinen liikkumavara ja ehdotetun säätelyn oikeasuhteisuus

Henkilötietojen suojan osalta oikeusministeriö on 1.7.2022 esittämässään lausunnossa todennut seuraavaa: Käsittelyn oikeusperusteen osalta oikeusministeriö huomauttaa, että henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan, jos käsittelylle on jokin tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsittelyperuste. Esitysluonnoksesta ei toistaiseksi käy ilmi, mihin 6 artiklan 1 kohdan alakohtaan henkilötietojen käsittely ehdotettujen 16 §:n 2 momentin ja 16 a §:n osalta perustuisi. Edelleen oikeusministeriö on todennut, että esitysluonnoksen perusteluissa tulisi lisäksi arvioida, voisiko ehdotetuissa 16 §:n 2 momentissa tai 16 a §:ssä olla joltain osin kyse mahdollisesti tietosuojaa-asetuksen 9 artiklan tarkoittamien erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tai muutoin valtiosääntöisesti arkaluonteisten tietojen käsittelystä.

Lisäksi oikeusministeriö on todennut, että jatkovalmistelussa esitysluonnoksen perusteluissa tulisi yksilöidä tietosuojaa-asetuksen --- kansallisen liikkumavaran käyttö ja perustella, miksi ehdotettava kansallinen erityissäätely olisi oikeasuhteista ja yleisen edun mukaista.

Oikeusministeriö toistaa aikaisemmassa lausunnossa edellä selostetut näkökohdat ehdotetun 16 §:n 2 momentin osalta. Ehdotetun 16 §:n 2 momentin osalta esityksessä tulee tunnistaa käsittelyperuste, kuvata kansallisen liikkumavaran käyttö ja arvioida ehdotetun säännöksen oikeasuhteisuutta ja yleisen edun mukaisuutta. Jatkovalmistelussa esitysluonnosta tulee tältä osin täydentää.

Yksityiskohtainen huomio

Esitysluonnoksen 16 a §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan pykälän 1 ja 2 momentin mukaisten tiedonsaantioikeuksien myötä rahoituskeskukselle syntyy myös henkilötietorekisteri

tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 6 kohdan määritelmän mukaisesti. Oikeusministeriö toteaa, että mainitussa tietosuoja-asetuksen säännöksessä määritellään rekisterin käsite. Esityksen perusteluissa on syytä käyttää tietosuoja-asetuksen käsitteistöä täsmällisesti eli viittaamalla rekisteriin, ei henkilötietorekisteriin

Lopuksi

Oikeusministeriö muistuttaa esityksen toimittamisesta hyvissä ajoin laintarkastukseen.

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Färkkilä Heini
Oikeusministeriö